

GENERALDIREKTØREN

Maria Rørbye Rønn
DR Byen
Emil Holms Kanal 20
DK-0999 København C
T +45 3520 3040
www.dr.dk

24. september 2018

Du har den 26. august 2018 klaget over dækningen – herunder en artikel på dr.dk- af den amerikanske senator John McCains død. Efter at redaktionen afviste din kritik, har du klaget videre til lytternes og seernes redaktør. Han har nu gennemgået sagen og lavet en indstilling til min afgørelse.

Jeg fremsender hermed indstillingen, hvis konklusion jeg har valgt at følge.

Med venlig hilsen

Maria Rørbye Rønn

Generaldirektør

Kopi: Journalen

Ledende redaktionschef Christian Lindhardt
Konst. Underdirektør Inger Bach
Konst. Etikchef Anja Lundberg Andersen
Chefkonsulent Marianne Juul

Gennemgang af sagen

Den 26. august 2018 skrev ... (i det følgende kaldet 'Klager') til DR og kritiserede DR's dækning af den amerikanske senator og tidligere krigsfange, John McCains død. Klager mener ikke, at McCain blev udsat for tortur, sådan som det fremgik af DR's artikel. Nedenfor bringes klagen og svaret den 3. september fra redaktionschef Anders Raahauge Hvass til Klager:

"Hej.

Mange tak for din henvendelse. Den tortur McCain var udsat for i Vietnam har været detaljeret beskrevet i flere sammenhænge, og der har været masser af kritisk lys på den tidligere senator, men jeg har ikke set noget der minder om et bevis for, at den skulle være et påfund. Vi skriver ikke noget for at tækkes hverken USA eller andre.

Venlig hilsen

Anders Hvass, redaktionschef, DR Nyheder web og mobil"

Klagers tekst:

"I giver ikke noget kilder til påstand at McCain var udsat for tortur i Vietnam. Til min vidne er det bare et løgn han har fortalte for at være en helt og for at være en politiker. Flere af andre amerikanske fanger hvor han var har udtalte sig til medie i USA at de tror ikke han var under tortur. I hvert fald han gik rund i fange lejr som en hane og var altid parat til at tækkes Vietnameser.

Det er almenjournalistik at rapportere faktor ikke påstand. Og hvis I vil gerne tækkes USA politik og dens masse medie kunne i på den mindste skriver at det er hvad de siger.

Jeg er selv fra USA og var en professionel journalist der.

1. *Hvis, som Hvass siger, "Den tortur McCain var udsat for i Vietnam har været detaljeret beskrevet i flere sammenhænge..." så kunne journalisten til den diskuterende artikel have citeret en eller flere i sin rapport i sted for at tage McCains ord for hvad han siger skete.*

2. *Hvass forsætter at han har "ikke set noget der minder om et bevis for, at den skulle være et påfund." Det har jeg set. Jeg personligt tvivl på at Vietnameser torturerede ham og nogle amerikanske fanger i den lejre med ham mente heller ikke han var torturerede.*

https://en.wikipedia.org/wiki/Vietnam_Veterans_Against_John_McCain

Vietnam Veterans Against The War tror ikke at USA fanger fik usund behandling.
<http://www.vvaw.org/veteran/article/?id=2280&hilit=was+john+mccain+tortured+in+vietnam>

"The Guardian" skrev at McCains hoved vagt sagde at McCain ikke var tortureret. Hvorfor skal man tror mere på en mand som 23 gange ("missions") droppede bomber og myrdede mange mennesker i et ulovlig og aggressiv krig end på deres offer?

"In an interview with the Italian daily Corriere della Sera, Nguyen Tien Tran acknowledged that conditions in the prison were 'tough, though not inhuman'. But, he added: 'We never tortured McCain. On the contrary, we saved his life, curing him with extremely valuable medicines that at times were not available to our own wounded.'" <https://www.theguardian.com/world/2008/oct/14/uselections2008-johnmccain>

3. Som politiker vil McCain gerne bliver set som imod brug af tortur men det var OK med han at CIA kunne brug tortur. <https://www.vox.com/policy-and-politics/2018/8/25/17778146/john-mccain-dies-torture-legacy-waterboarding-enhanced-interrogation-cia>

4. John McCain byggede sin politiske karriere på den én episode i sit liv: hans fly blev skudt ned i oktober 1967, da han bombede et kraftværk i et stærkt beboet område i Hanoi. (I 1995 skønnede den vietnamesiske regering, at to millioner nordvietnamesiske civile døde under krigen, hovedsageligt på grund af sådan bombing.) McCains nedadgående fly landede i Truc Bach Lake, og hans liv blev reddet af vietnamesiske civile. Hans fangere ydede ham speciel medicinsk behandling, selv om han ikke havde lidt dødelige skader. Under sin fangenskab sagde ham at sine fangere havde givet ham "meget god medicinsk behandling." Mens han senere hævdede at være et offer for tortur, og hans "ros" blev tvunget, modsatte han sig frigivelsen af hans regerings debriefing, der kunne belyse disse emner.

McCain fortalte dog at han var bundet af reb og udsat for slag under hans indespærring. Hverken han eller andre fanger har antydnet, at han blev terroriseret af angrebshunde, seksuelt ydmyget, vandbordet eller underkastet andre "raffinerede" tortur taktik, der blev brugt i Gitmo (Guantanamo USA militær base på Cuba som Cuba ikke ønsker at have på deres land) eller Abu Ghraib i Irak.

5. Den 1. september blev der afholdt en tre-timers mindehøjtidelighed i Washington DC til McCains ære. Andre bemærkelsesværdige krigsforbrydere og præsidentkrigsmænd holdt lovtaler for ham, blandt dem: Henry Kissinger, som var en nøglefigur i "regime ændring" i Chile, hvorved den populær demokratisk valgte præsident Salvador Allende blev voldelig væltet; tidligere præsidenter Bill Clinton, George Bush og Barak Obama. Alle bestilte flere krige mod folk og regeringer, der havde ikke angrebet USA. Obama, faktisk, beordrede flere krige på en gang (syv) end noget andre US præsident i historie.

Denne mindehøjtidelighed blev vist live på Danmarks største tv-station, den statsstøttede DR2 (15: 30-18: 30). Denne servil gestus blev fulgt op af en 6-

minutters nyhedsrapport. Hans død havde toppet tv-nyhedsdækning med en 8-minutters "rapport".

6. Hvis alt det jeg beskriver (og der er meget mere) er ikke for at tækkes USA uanset hvor meget morderiske kriminalitet de gør mod mange millioner af mennesker i hundrede vis af aggressive og ulovlige krige og militære intervention så fortæller mig hvad du/I vil gerne kalde det. Uanset hvad du/I kalder det er jeres dækning her (og overalt) et støtte til USA's ugerninger.

Uanset hvad vi kan vide om McCains påstand burde DR nyheder være professionel nok til at give bevis og kilder om sådan alvorlige påstand. DR kunne også lade os vide at USA har en lang historie om at bruge tortur mod mennesker i mange lande som USA har ulovlige og umoralsk invaderede. Deres "School of the Americas" i Fort Benning, Georgia hvis ikke i dag i hvert fald har også instrueret i tortur. <http://www.soaw.org/border/>

Jeg har efterfølgende spurgt redaktionschef Anders Raahauge Hvass til dokumentation for artiklen om John McCain. Den 10. september 2018 skriver Anders Raahauge Hvass følgende:

"Jeg har selvfølgelig ikke noget endeligt, objektive bevis hvor hvad der skete i en vietnamesisk krigsfangelejr i slutningen af 60'erne og slutningen af 70'erne.

Derfor er det på baggrund af McCains egne detaljerede oplysninger i hans bøger og i andres biografier om ham. Det er oplysninger, som ikke er blevet modbevist, selvom McCain har været gennem mange valgkampe i USA, hvor modstandere har gjort hvad de kunne for at beklippe hans troværdighed – blandt andre nogle af de veteraner, som klageren henviser til, og hvis påstande Politifact erklærede "pants on fire"-forkerte. <https://www.politifact.com/truth-o-meter/statements/2008/jan/17/vietnam-veterans-against-john-mccain/no-evidence-mccain-was-a-traitor/>. At Guardian citerer en italiensk avis hvor en tidligere fængselsbetjent siger, at han ikke torturerede McCain synes jeg ikke rækker ved det billede.

Klagerens relativering mellem McCains tortur og den tortur som USA har begået i Abu Ghraib og andre steder, ønsker jeg ikke at kommentere på, da det ikke har noget med artiklen at gøre. Og hans påstand om, at vores dækning af McCains død skyldes et ønske om at tækkes USA, har jeg jo afvist, men det er selvfølgelig heller ikke noget, jeg som sådan kan bevise."

Indstilling

Klager rejser to påstande. Den primære drejer sig om, at DR ukritisk viderebringer en påstand om at den nu afdøde amerikanske senator John McCain blev udsat for tortur under sit krigsfangeskab i Vietnam. Klager uddyber, at han ikke selv ved, om McCain blev tortureret, men han mener, at DR har pligt til at dokumentere, at der er grund til at tro på oplysningen om tortur.

Dernæst kritiserer han, at DR bringer en live-transmission fra en mindeceremoni for John McCain, eftersom McCain – ifølge Klager – var en politiker, der selv ønskede krig og gik ind for tortur blandt andet i Irak og på den amerikanske fangelejr Guantanamo. Det sker for at takkes USA, mener Klager.

Den sidste påstand vil jeg afstå fra at beskæftige mig med, da den ligger uden for mit kompetenceområde. Jeg har ikke indflydelse på DR's programplanlægning og redaktionelle valg. Påstanden om DR's valg og sammenhæng med at ville takkes USA i bredere forstand er – en påstand. Den vil ikke blive behandlet yderligere i denne fremstilling.

Det ligger ligeledes uden for mit kompetenceområde at beskæftige mig med nu afdøde senator John McCains holdninger til Abu Ghraib og påstande om DR's motiver i den anledning.

Al DR's journalistik og øvrige programvirksomhed baserer sig på den helt grundlæggende antagelse, at oplysninger er rigtige og pålidelige. Det står i forordet til DR's etiske retningslinjer: *"Vi lægger afgørende vægt på grundig research, hæderlighed og ordentlighed i programarbejdet."*

Den artikel, som Klager primært retter sin kritik mod, er en nekrolog, som er skrevet af Ritzaus Bureau og bragt på dr.dk den 28. august 2018 med titlen: *"Senator og tidligere præsidentkandidat John McCain er død."*

Afsnittet om McCains tortur er meget kort. Der står blot: *"McCain var i adskillige år krigsfange under Vietnamkrigen, hvor han gentagne gange blev udsat for tortur."*

Ritzaus Bureau (RB) er det nationale danske nyhedsbureau ejet af en række af medierne selv, og RB forsyner kunderne – herunder DR – med nyhedsstof i telegramform. RB har en høj troværdighed, og af samme grund er det normal praksis, at medier – herunder DR – ikke tjekker RB's oplysninger med mindre, at der er særlige omstændigheder, der begrunder et tjek. Nøjagtig som DR også benytter sig af det ansete internationale telegrambureau Reuters, hvor DR stoler på, at oplysningerne er korrekte og pålidelige.

I denne forbindelse vil jeg påpege, at de vejledende presseetiske regler, som også gælder for DR, lægger op til, at hurtighed i nyhedsformidlingen skal afvejes i forhold til research. I det første punkt står der: *"Det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte."*

Heri ligger, at medier tilmeldt Pressenævnet og underlagt de vejledende presseetiske regler både har en pligt til at bringe nyheder hurtigt ud til offentligheden og samtidig skal sikre kvaliteten og troværdigheden af de informationer, man viderebringer.

På den ene side bør medierne – herunder DR – i princippet tjekke alle kilder, men i praksis er man nødt til at udøve et skøn, da det ville være meget tidskrævende, hvis DR skulle tjekke alle RB-telegrammer, før de blev publiceret på dr.dk.

I den konkrete sag drejer det sig om en nekrolog i forhold til en meget kendt international persons død. Der er tale om en journalistisk genre, hvor hurtighed og hastighed bestemt spiller en rolle, der skal have sin plads i bedømmelsen af muligheden for research på den anden side.

Klager fremhæver navnlig et interview i den ansete britiske avis The Guardian, hvor en tidligere vietnamesisk fangevogter sår tvivl om troværdigheden af McCains oplysninger. I den artikel fra den britiske avis, The Guardian, som Klager henviser til, siger cheffangervogteren Nguyen Tien Tran i det fængsel, hvor John McCain opholdt sig, at der ikke var tale om tortur.

Det kunne være en relevant journalistisk opgave at undersøge troværdigheden af den oplysning, men det vil være en umulig opgave i den konkrete situation, hvor DR skal bringe en nekrolog på John McCain. Det ville være forkert og en overtrædelse af DR's etiske retningslinjer om grundig, troværdig research samt hensynet til de efterladte, hvis DR uden videre research og tillid til troværdigheden af oplysningerne citerede en så kontroversiel oplysning om John McCain i en nekrolog. Med andre ord: DR ville risikere at "sværte" nu afdøde John McCain ved i en nekrolog at bringe en ikke-verificeret kritik fra en tidligere fangevogter.

Det afgørende er, om DR overtrådte sine etiske retningslinjer ved at bringe RB- nekrologen uden tilføjelser eller anden redigering, og det var det ikke.

Klager har også angivet med kildehenvisning, at foreningen "Vietnam Veterans Against John McCain" tager afstand fra John McCains egne oplysninger om sin skæbne i vietnamesisk fangeskab.

Også her gælder det, at hvis denne kilde skulle bringes ind i et portræt af John McCain, kræver det en research, som afdækker såvel kildens motiver samt troværdigheden af oplysningerne, og det er ikke en etisk overtrædelse, at DR Nyheder vælger at tilsidesætte sådanne kontroversielle og ikke-verificerede oplysninger og bringe en Ritzau- nekrolog i det øjeblik, at den amerikanske senator var erklæret død. Det kan sagtens være et relevant journalistisk projekt i en anden sammenhæng, hvor tiden tillader det, men i denne konkrete situation, var det en fair afvejning, at DR prioriterede at bringe en nekrolog fra en troværdig kilde som Ritzau og ikke overvejede alternative og kontroversielle oplysninger fra mulige kilder.

Konklusion

DR Nyheder overtrådte ikke DR's etiske retningslinjer, da man den 28. august 2018 bragte en nekrolog fra Ritzaus Bureau om den afdøde amerikanske krigshelt og senator John McCain. En Klager hævder, at der findes kilder, som anfægter troværdigheden af McCains egen forklaring om, at han som krigsfange blev tortureret. Da DR både skal sikre hensynet til hurtig nyhedsformidling afvejet i forhold til research var det berettiget og inden for de etiske retningslinjer, at DR valgte netop med en nekrolog at bringe RB-artiklen. Hvis DR skulle have bragt meget kontroversielle oplysninger om John McCain ind i en nekrolog, ville det have krævet et researcharbejde, der næppe kunne begrundes i forbindelse med nyhedsomtale af og nekrolog på en meget berømt, international person. Ritzaus Bureau er en troværdig nyhedskilde, som DR i lighed med andre medier må fæstne lid til, uden at DR skal forpligtes til at tjekke enhver oplysning i et RB-telegram. I praksis er det den afvejning mellem hurtig nyhedsformidling af hensyn til offentligheden afvejet i forhold til research, som ligger i de vejledende presseetiske regler.

Klager får ikke medhold.

Jesper Termansen, den 24. september 2018